

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:
Pe an 18 cor. 1/2 an
9 cor. 1/4 an 450 fil.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 24 frc.
1/2 an 12 frc.,
1/4 an 6 frc.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oara 12 fil. a treia
oara 10 fil.

Tot ce privește
foaia să se adreseze
la: Redacțiunea și
administrațiunea
„Unirea“ în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Tricolorul nostru.

„Tribuna“ de azi primește din Budapesta știrea, că ministrul de interne ar fi adresat un ordin confidențial tuturor posturilor de jandarmi, prin care îi oprește pe viitor să se atingă de cocardele tricolore românești aflătoare pe hainele femeilor, fiindcă aceste fac parte din portul național românesc.

Nu cercetăm, dacă „Tribuna“ e bine informată sau nu, constatăm faptul și ținem să ne declarăm asupra lui, ca și asupra unui lucru pe care dacă dl ministru l'a făcut, vrednicește toată recunoștința noastră.

Nu e vorba de ceva favor, făcut poporului românesc, dimpotrivă, avem de-a face cu recunoașterea simplă a unui drept a poporului, de a-și folosi portul său străbun. Căci doar n'am auzit nici odată, ca portul unui popor să fie fost motiv de agitație, dupăcum vedem că să întâmplă aceasta la noi. Și fără ca să voim a înmulți Calvarul suferințelor noastre, un observator obiectiv a celor făcute contra poporului românesc din această țară, va trebui să constate, că în potriua acestor nevinovate colori: roșu, galben și vânăt, s'a pornit a adevărată goană și contra celor ce li-au purtat nemaipomenite persecuții, — cu toate că tricolorul acesta într'adevăr atât de frumos e așa de nevinovat. Și cei ce nu-l pot suferi, ar trebui să-l scoată din chiar marca comitatului Alba—inferioară unde strălucește în toată frumuseța lui, — îl pot afla prigonitorii lui chiar în capitala Țării fiind colorile Budapestei.

Ei, dar acolo nu bate la ochi. E spine în ochii stăpânitorilor noștri, de când acest mândru tricolor sfârticat de gloanțele dujmane a vestit biruințe pe câmpiile bulgare. Il văd ca o coabe rea de când

el fâlfăie în toată splendoarea sa în fața regelui României.

Cei ce nu-l pot vedea nu bagă de seamă însă, că nu e tot acelaș tricolor al nostru, care e și al fraților de dincolo. Ei văd în folosirea acestor colori o tendință fâțișe pentru o alipire politică sau mai bine teritorială cu România, cu toate că putem susținea, că folosirea tricolorului la noi, Românii din Ungaria și Transilvania e mai veche, ca a Românilor din regat.

Din o scrisoare a păr. preposit Ioan M. Moldovanu adresată dlui Ion Bian și publicată în anul 1901 în „Deșteptarea“, aflăm că Maria Theresia ridicând Ardealul la vrednicia de Mare Principat i-a statorit și marca ori stema. În diploma aceasta se prescrie, ca stema să fie despărțită prin mijloc cu o grindă roșie, câmpul de deasupra era albastru, iar cel din jos galben. La 1852 când Majestatea Sa Impăratul Francisc Iosif a vizitat Ardealul, guvernatorul de pe atunci a Transilvaniei, dispune, ca pe edificiile publice să se poată pune *colorile Ardealului*: roșu, galben, vânăt. Și chiar cu prilejul încoronării de rege al Ungariei a Monarhului nostru, a fâlfăit steagul în colorile naționale românești. Mai târziu în anii războiului civil, ostașii lui Iancu purtau în fruntea oștirilor flamura cu tricolorul roșu, galben, vânăt. E evident deci, că el are pentru noi o îndreptățire istorică și că folosirea lui nu constituie nici o protestare ori agitație contra stărilor existente.

Până la sfârșitul războiului independentei, studenții din Blaj prăsnuiau ziua de 15 Maiu la umbra steagurilor trei-culore. Și înainte chiar cu 25—30 ani elevii din liceu purtau chipie și pălării împodobite cu acest tricolor. Incetul pe incetul el a fost prigonit de pretutindenea și în or-

bia lor, cei ce nu-l puteau vedea, cercau să-l despartă și de acolo, unde el nu mai este *podoabă*, ci e *haină*, parte întregitoare a costumului țărănesc. Ne aducem aminte ce indignare a stârnit pretutindenea purtarea neomenească a jandarmilor, cari în toate părțile în zile de târg ori de sărbătoare, tăiau fără cruțare brânele dela femei, cât le făceau de rușinea târgului. Și nu odată aceste colori au fost sfințite cu sângele și vieața celor ce nu voiau să se despartă de ele.

Consfințite de marea împărăteasă ca colori ale Ardealului românesc, ele au pătruns în decursul celor 200 de ani aproape pretutindeni. Le găsești în toată gospodăria țărănească, dela simplele fețe de perină ori ștergere, până la covoarele de pat ori coperitoarele de masă, în cusăturile și țesăturile crătințelor și bondințelor, pe cingătoare, pe porți, în case, pretutindenea colorile roșu, galben și albastru strălucesc ca niște credincioase povățuitoare a neamului românesc, ținând în el deplin curajul și bărbăția și sentimentul de Român, și făcându-l să-și păstreze viuă credința în un viitor auriu ca mândrul soare, și nădejea în o întoarcere fericită a sortii sale. Și nu mai târziu, de cât în anul trecut, steagul Reuniunii meseriașilor din Blaj, a fost confiscat în mijlocul petrecerii, și eră să fie aproape nimic, sub falsul titlu, că e compus din colorile roșu, galben și albastru.

Și când Ministrul de interne a pus afirmative capet acestei persecuții fără cap, care mai mult răsvrătea, a făcut un gest de om cult și modern.

Știm sigur că în România societățile ungurești își au steagurile lor rosu, alb, verde, și că se folosesc de ele cu prilejul tuturor festivităților, fără ca cineva să-i conturbe. Mai mult, scriitorul acestor șire a

văzut la București în ziua de 10 Maiu, — sărbătoare națională, — pe mai mulți tineri cu cravate în colorile ungurești, și n'am auzit să-i fie prigoniți cineva.

Să ni-se dea deci pace și nouă să ne purtăm costumul și colorile noastre, cari ne sunt scumpe, căci la umbra lor moșii și strămoșii noștri și-au vărsat sângele pentru patrie și domnitor. Sentimentele adânc înrădăcinate în inimă, nu se pot scoate cu violența, ele pot fi împiedecate în desvoltarea lor, dar nici odată nu pot fi desrădăcinate.

Reuniunea pie.

— Reflexii la idea „Unirii de zi” și a „Reuniunii”. —

În „Filotea” partea II cap XV citesc: „Intră de bunăvoie în reuniunile, cari se află în comuna ta, și mai ales în acelea, a căror deprinderi îți aduc mai mult folos și edificare, căci prin aceasta deprinzi un fel de ascultare, care e foarte plăcută lui Dumnezeu. Deși acestea nu sunt aume impuse, totuși biserica le recomandă, și membrilor aceluia le împarte indulgențe și alte favoruri, arătându-și dorința, ca cât mai mulți să intre în reuniunile pii. Tot odată e și faptă deosebită a dragostei de a te uni cu mai mulți spre a conlucra la scopul lor cel bun. Se poate întâmpla, ca cineva singur să facă tot așa de bune deprinderi cum se fac în comun la reuniuni; sau poate vei avea mai multă plăcere să le îndeplinești singur, totuși prin unirea cu frații și surorile noastre și prin adaugerea faptelor noastre bune la a le lor se preamărește mai mult Dumnezeu.”

Dacă scrutăm istoria bisericească și dacă gruparea celor 12 Apostoli în jurul Domnului Nostru Isus Hristos nu voim să o numim de reuniune pentru lățirea învățăturilor lui Hristos la toate neamurile, sau dacă nici societățile creștinilor din cele dintâi 3 veacuri, când membrii se sprijineau în toate reciproc chiar și în cele materiale, nu voim să le numim reuniuni creștinești: începutul acestora îl vom afla deja în veacul al IV-lea, când în Constantinopol la anul 336 există o reuniune „ad peragendas in communi omnium exsequias” o formă de reuniune de înmormântare, dar fără de scop mercantil, ci bazată numai pe iubirea creștinească. Apoi în veacul al V-lea s'a format în Alexandria o reuniune „parabolani” i. e. homines ad subeunda pericula praecipites” cu scopul de a îngriji pe cei morboși de ciumă, chiar și cu primejdia vieții proprie. Iar canonul 15 al conciliului de Nantes arată, că în comunitățile bisericești din Gallia deja pe atunci erau o mulțime de asociațiuni laice numite „confratiae”; membrii acestora se rugau unii pentru alții, făceau slujbe pentru morți, ajutau pe săraci și se sileau a împacă pe dușmani. Și din zi în zi se înmulțesc reuniunile pii, cât azi în apusul catolic se află parohii cu câte 5—10 reuniuni. Și aceste reuniuni sunt barometrul vieții active creștinești din acele parohii. Unde nu sunt reuniuni, vei afla creștini, cărora li-e rușine să-și facă chiar și cruce în public și e lucru firesc acesta. Că doară omul din fire e social. Aceasta ni-o arată lipsa de ajutor

și sprijin; omul chiar și în cele materiale are lipsa de ajutorul și sprijinul altora în întreaga viață sa. Iar în cele spirituale unde ar ajunge, dacă fiecare ar trebui să înceapă dela început și nu ar putea zidi pe rezultatul altora. Atunci nu ar mai fi nici un progres. De aceea mult mă mir de Fratele „Dela Câmp” cum afirmă în articolul său „Unirea — de zi” din Nr. 31, că reuniunea culturală creștină, a cărei înființare s'a hotărât în conferința din Oradea-mare nu ar întări viața noastră publică, ci mai curând ar slăbi-o.

Nu-l pricep. Cum se va slăbi viața noastră publică, dacă după înființarea acelei reuniuni ne vom aduna în fiecare comună în Dumineci și Sărbători spre a ne cultiva sufletul cu învățături religioase, apoi odată în lună sau barămi de mai multe ori pe an ne vom aduna la ședințe în câte o comună după protopopiate, și în urmă, când în fiecare an ne vom întruni în câte un centru la adunarea generală a reuniunii și ne vom cunoaște, ne vom sfătui și îmbărbăta reciproc.

Prin aceasta oare nu ne vom întări în credință, nu ne vom forma caracterul scoțind din sufletul nostru frica de oameni și lașitatea? Crezi doară, că acestea toate le-ai putea îndeplini prin scrieri? Te înșeli. Doară crezi, că scrierile și îmbărbătările din ziare au adus la urnă atâtea mii de alegători? Nu, ci adunările, cari s'au ținut; acolo sau îmbărbătat unul pe altul și mulți și-au învins lașitatea. Și ziarele au lucrat foarte mult, dar singure nu puteau avea acel rezultat.

Viena și Austria cu decenii înainte au gemut sub jugul semit, dar acesta nu l-au putut scutura singur numai prin scrieri și prin ziare; nici chiar Dr. Lueger cu oratoria lui nu ar fi învins dacă nu avea ca ajutor pe P. Abel, care a format congregațiunea domnilor, a neguțătorilor, a meseriașilor și a tinerilor. În acestea sau oțelii și s'au format caractere și așa apoi a învins și domnia lor e stabilă.

Da, avem lipsă că „Unirea” să apară în fiecare zi și aceasta a fost dorința întregii conferințe, dar aceasta nu s'a putut hotori, fiindcă „Unirea” e proprietatea unui consorțiu. Și numai acest consorțiu poate dispune de ea. Conferința ar fi putut hotărî să înființeze un ziar cu caracter expres gr-cat. și să-i deie o lovitură de moarte „Unirei”, dar aceasta ar fi fost o ingratitude ne mai pomenită față de foia noastră, care timp de 20 ani a luptat pentru binele nostru suferind multe neajunsuri.

Și „Unirea” va apărea în fiecare zi, finanțizarea însă se ține de proprietarii acestei foi; dacă au lipsă de sprijinul nostru cu toții trebuie să le sărim în ajutor. Dacă 150 preoți din Dieceza Lugojului am fost în stare să înființăm convicatul diecezan, a cărui realități constau 90,000 coroane fără fundațiuni, să nu putem oare 1500 preoți din întreaga Provincia Metropolitană să sprijinim pe susținătorii „Unirei”, ca să facă din aceasta foie un ziar modern întru toate corespunzător? Și încă odată zic, că avem lipsă să apară „Unirea” în fiecare zi, dar tot odată avem lipsă să se înființeze și Reuniunea pie, proiectată în conferința dela Oradea-mare, că atunci cu toții vom lucra să nu ne fie rușine să ne arătăm la adunarea generală. Și așa la început de rușine vom abona „Unirea” și ne vom îndeplini datorințele creștinești, mai târziu apoi din con-

vingere o vom face aceasta, și așa pe încetul din somnul în care suntem adânciți ne vom trezi la o viață activă, care ne va câștiga mântuirea sufletelor.

Dr. Frențiu.

Biserica din Arad.

Arad, 28 Aprilie 1911.

Cu ajutorul lui Dumnezeu sosi timpul mult dorit, ca parohia română greco-catolică din cetatea liberă Arad să-și desbrace dolinl.

Pe intravilanul ce duce din strada Deák Ferenc în strada Wetzler János nr. 7. în locul casei parohiale vechi și a bisericii, edificate la anul 1776, se ridică două palate cu 3 etajuri, iar între ele o biserică cu două turnuri, cari vor vesti trecătorilor, că și în Arad este parohie gr-cat., și nu va mai rămâne așa smerită ca până acum, de nici credincioșii veniți din alte părți nu o cunoșteau.

Contractele de edificare încheiate între comuna bisericească și firma întreprinzătoare Codilla et C-ni după ce s'au aprobat de Vener. Ordinariat Episcopesc de Lugos și s'au primit și de cet. l. r. Arad, ca patron, le-a întărit și Inaltul Minister de culte, și mai restă numai concesiunea de a se începe edificarea. Aceasta încă a sosit dela Ilustritatea Sa Dl Episcop al Lugosului Dr. Vsile Hossu sub dto. 21 Aprilie Vinerea Patimilor D. N. I. Hristos nr. 1192, însoțită de binecuvântarea-i arhierescă.

Fiind pregătirile pentru edificare începute încă din luna Martie, îndată după sosirea concesiunii s'a început zidirea în 27 Aprilie.

Prețul edificiilor este statorit în 520 mii coroane, din care 450 mii cor. se acoperă din împrumutul ce comuna bisericească l-a ridicat dela banca comercială din Budapesta pe lângă amortizare pe 50 ani, iar restul au să-l acopere întreprinzătorii, cari până la 1 Maiu 1912 au să dea toate gata, mai zidind și o casă parohială pe alt intravilan cumpărat de ei, care va stă din 5 chilii pentru preot locuință în etaj, iar parterul are să aducă chirie anuală cel puțin 1200 cor. pentru întregirea salariului preotesc.

Casa parohială și biserica, comuna bisericească le ia în folosință îndată ce vor fi gata, iar cele două palate numai după 20 ani. În acești 20 ani le folosesc întreprinzătorii având să supoarte toate sarcinile și ratele la bancă.

După 50 ani comuna bisericească gr-cat. din Arad va dispune de o avere în bani vre-o 60 mii cor. iar în realități la 1 milion cor. cu un venit curat anual de cel puțin 30 mii cor.

Acest lucru se tragă de mult timp, dar se vede, că Dumnezeu numai acum s'a îndurat a ne ascultă rugăciunile și a-și trimite binecuvântarea sa. Fie numele lui prea mărit în veci.

Dr. Luca.

Din Shakespeare.

Vremea-i mama și străbuna-a ori ce bine.

Dinții vremii!

Corespondințe.

Misiuni populare în Sătmar.

Neuitate vor fi zilele 7, 8 și 9 Aprilie a. c. n. în amintirea poporului român din Sanislău și jur. — Pe lângă toate că timpul eră de tot nefavoritor, cete de credincioși din satele vecine au grăbit a se împătăși din fructele sufletesti a acestor misiuni.

În trei zile 12 vorbiri s'au ținut, dintre cari jumătate le țină Părintele Canonic din Oradea-mare *Moise Nyes*. — La sosire fu primit în Biserică prin protopopul local, comitetul parohial și școlarii în frunte cu învățătorii și învățătoarea.

În 7 c. dimineața — afară de program ține D. canonic 2 cuvântări pătrunzătoare, îndemnând pe credincioși a lua parte cât de mulți la misiuni. — După amiază — s'au început misiunile. Intrând în biserică profesorul preot Augustin Magyar și ținând o cuvântare acomodată, dă cetire literelor apostolice, prin cari participanților la misiunile din Sanislău, Sfântul Scaun Apostolic le dă indulgențe plenare. — După el a vorbit parohul de Ciomocor Ștefan Tăședan, apoi s'au început mărturisirile ținând până seara târziu. — De încheiere vorbește capelanul preot din Vașad Traian Mihalca. Deși eră timpul înaintat — câtră 10 ore din noapte — poporul stă nemișcat și ascultă cu plăcere vorbirea tinărului preot despre biserică română.

În ziua următoare pe la orele 6 a dimineții încep 9 preoți mărturisirile, se continuă și sub durata Utreniei la capătul căreia preotul din Audrid Patrian Máté ține cuvântare, după care se continuă mărturisirile până la orele 10 când se începu sf. slujbă.

Înainte de cuminecare urcă amvonul părintele canonic și ține o vorbire minunată, care a impresionat adânc publicul și din ochii multora a stors lacrimi. — Aeeva Sfinția Sa este „gura de aur“ a eparhiei oradane.

Numărul celor cuminecați și mărturisiți în aceste 2 zile a fost aproape 1200.

Despre cinstirea repausărilor a vorbit frumos Florian Sălagian paroh-protopop on. din Pișcolt

Numai la încunjurarea bisericii s'a putut vedea mulțimea poporului. Biserica importantă jur-împrejur eră cuprinsă de cei ce o încunjurau.

După intrare protopopul local Alexă Pop din amvon rostește mulțămită Sfinției Sale Dr. Demetriu Radu pentru întervenirea la Pf. Scaun Apostolic în cauza indulgențelor plenare. — Învățătoarea Etelca Nuț cu elevii săi întonează imnul „pontificalui“ în 2 voci cu succes impunător. — Continuă protopopul aducând călduroase mulțămiri Părintelui canonic pentru grelele ostenele și pentru vorbirile pătrunzătoare ce a ținut. — Corul școlarilor întonează: Mulți ani! — Mulțamește domnilor preoți pentru ajutorul prestat la aceste misiuni; în urmă îndreaptă cuvinte părințești poporului numărös, care neprivind vitregitate timpului; din depărtări au grăbit la Sanislău. — Îi îndeamnă să țină cu tărie la lege și neam, să iubească cu căldură odorul scump strămoșesc: limba, fala și mândria popoarelor.

Pe la o oră d. m. iarăș urcă amvonul Măria Sa canonicul pontificante și gratulează

protopopului local pentru succesul frumos al misiunilor și îl îndeamnă a continua cu ajutorul fraților preoți zeloși din tractul Eriu a întări în poporul român din aceste părți expuse iubirea față de biserică și neam.

Acum urmă momentul înălțător, Măria Sa — cu crucea în mână, împarte binecuvântarea Apostolică clerului și poporului prosternat în genunchi. — Un puternic „mulți ani“ răsună de pe buzele mulțimii, cu care se termină programul oficios.

În amintirea acestor zile frumoase Măria Sa a predat Dșoarei învățătoare 50 cărți de rugăciuni pentru a le împărți școlarilor și tinerimii, ceace a făcut nespus de plăcută impresie.

A treia zi fiind Duminică — și la Liturgie și la vecernie a predicat D. canonic.

La aceste misiuni au luat parte și doamnele preotese din jur și domniile învățători în număr complet.

Mângâiați în suflet părăsirăm Sanislăul, dar cu dorul fierbinte, că pe alt an iarăș să mai luăm parte la asemenea lucruri mărețe și folositoare.

Unul din cei de față.

Sinoadele protopopești.

Tr. Reghin.

Clerul tractului protopopesic al Reghinului și-a ținut sinodul de primăvară în Reghinul-săsesc la 11 Aprilie st. n. a. c. — Despre decursul acestui sinod înregistrez următoarele:

Pe ziua numită preoțimea tractuală, poate ca nici când altă dată s'a prezentat în număr aproape complet (a lipsit numai unul singur), ceea ce denoată, că e conștie de chemarea sa și se interesează de cauzele cari o privesc. După cântarea Paraclisului în biserică parohială, preotul Teodor Branea din Hodac a ținut o exortatie binelucrată și predată despre patimile Domnului Hristos, după care a urmat mărturisirea preoțimii tractuale prin 4 confesari designați de câtră protopopul, anume: Demetriu Fărcaș, Iuliu Grama, Gavril Cioba și Simeon Zehan.

După acestea amăsurat ordinei de zi, preoțimea s'a întrunit în școala confesională unde au urmat dezbaterile sinodale.

Demn de remarcat este discursul de deschidere al protopopului A. M. Popa, în care face o reprivire peste ciclul de 5 ani, de când se află în fruntea tractului și anunță ca principale probleme pentru viitor misiunile populare și șezătorile culturale la sate.

Se statoresc apoi taxele de exaetorat și deficienți pe 1911 și se afiliază comunele cu credincioși gr-cat., cari până acum n'au fost afiliate la nici o parohie.

Un punct interesant a fost darea în întreprindere a cancelariei protopopești. Este știut, că cancelaria protopopească eră până acum în una din chiliile casei parohiale din Reghin, care pentru un om cu familie abia are încăperile trebuințioase pentru acesta, decum să poată cedă o chilie de cancelarie. Acum acest inconvenient va fi delăturat, căci clerul și parohiile din tract au luat asupra-le sarcina de a edifica un local corespunzător pentru cancelarie, alipit de casele parohiale, prin ce și acestea vor dobândi un alt front mai estetic și mai modern. Lucrările s'au

dat în întreprindere cu suma de Coroane 2357.07, care în mare parte e deja încasată.

Dintre diversele propuneri, demnă de notat este cea a preotului Gavril Branea, ca să fie rugat Preaveneratul Ordinariat, ca să se îngrijească de edarea unui manual de liturgică și istorie bisericească pentru școlile populare, ceace ne lipsește, precum și a preotului Teodor Branea, ca să fie rugat acelaș Preavenerat Ordinariat, ca să mijlocească regularea congruei preoțești pe baze mai solide și corespunzătoare cerințelor timpului de azi, cum și corectura ce ar fi de făcut în conscripția congruală în urma creșterii taxelor la fondul Vancean și al deficienților. Ambele aceste propuneri au fost primite cu însuflețire.

Apoi s'au cetit mai multe rescripte konzistoriale, cari s'au luat spre știre. Sinodul de toamnă la invitarea parohului din Cașva se va ține acolo.

După alegerea predicatorilor, sinodul s'a închis la 2 ore p. m. prin o vorbire potrivită a protopopului, iar preoțimea tractuală s'a împrăștiat pe ale sale.

Coresp.

Tr. Dârgei.

Sinodul nostru de primăvară s'a ținut în frumoasa biserică din Ciachi-gârbău consacrată în anii din urmă de însuș Părintele Înalt Preasfințitul Mitropolit. Am ascultat s. slujbă servind mai mulți preoți în frunte cu actualul Protopop Andreiu, care la s. liturgie ne-a vorbit despre chemarea sfântă a preoților și a dascălilor; căci datorită sfântă ne-au chemat aci și noi oameni păcătoși fiind, cu frică și dragoste să ne apropiem de s. taină a pocăinții, și aici exemplu bun dând poporului.

După s. mărturisire, a urmat deschiderea sinodului, prin cuvântarea protopopului, care accentuează, că interese înalte bisericești și școlare ne cheamă, ca fiecare să fim la postul nostru.

Dintre chestiile mai însemnate, cari s'au pertractat de remarcat sunt:

1. Taxa, ce se plătește la fonoul preoților, — să fie socotită în congrua.

2. Îmbunătățirea congruei, e de dorit să se facă deodată cu cea a altor confesiuni, Ven. Consistor să binevoiască a face pașii de lipsă în cauză.

3. Desfacerea stațiunii docentale de cea cantorală; în jurul acestei chestii s'a încins o discuție caldă și vie, concretându-se întreagă afacerea spre deslegare Ven. Cons. cum va află de bine, amăsurat intereselor mai înalte bisericești și școlare.

4. Chestia îmbunătățirii presei noastre bisericești, „Unirea“ „Cultura creștină“, s'a luat cu multă satisfacție la cunoștință, — îndatorându-se fiecare a le sprijini materialmente și spiritualmente.

5. Misiunile populare, foarte de mare importanță în aceste zile de grea încercare — s'a hotărît a se introduce și în acest tract.

i. s.

Tr. Giurgeu.

Sinodul de primăvară din tractul protopopesic al Giurgeului, s'a ținut în 5 Aprilie a. c. la sediul protopopesic din Gyergyószentmiklós. Și întrunirea aceasta ca și toate convenirile noastre, din aceste părți, a avut de

tintă, întărirea morală, culturală și economică a credincioșilor noștri, atât de împrăștiată printre o populație cu străine graiuri, străine simțăminte și gândiri.

Toți preoții acestui tract, din mari depărțări — cu excepțiunea alor doi veterani — ne-am prezentat la acest sinod.

Trei confesari, au săvârșit s. mărturisire. După acest act, protopopul asistat de notarul tractual, celebrează s. Liturgie. La finea s. Liturgiei, confratele Pompeiu Butnariu, predă esortatiunea despre vocatiunea sacerdotală, prelucrată cu multă diligență, și din care n'au lipsit câteva momente vrednice de meditat, fiind răsplătit cu meritată atențiune.

Edificați sufleteste, la 12 ore ne intrunim în sinod, unde după invocarea Spiritului sfânt, cu seriozitatea recerută, s'a pertractat în liniște întreg programul. Și anume: Prezidiul reimprespetează ordinațiunile mai momentuoase consistoriale, și alte dispozițiuni preanalte, edate dela sinodul de toamnă încoace, asupra cărora preoțimea tractuală, e de lipsă ca să-și câștige nu numai cunoștința de lipsă, ci și praxa bazată pe experiența celor mai experți și talentați dintre frați. După statorirea taxelor la fondul deficienților și a celor exactorale, prin o comisiune revăzându-se rațiunile fondului cultural, cu un stat activ de 1448 cor. și conscriindu-se venitele protopopești, s'au pertractat și datele cerute prin adnextul cercularului metropolitan Nr. 800—1911 de lipsă la elaborarea noului șematism arhidieceza. Apoi s'a pertractat chestia înființării de cooperatori (cateheți) de lipsă în mai multe parohii, cu populație număroasă și împrăștiată, în sensul îndrumărilor magnificului delegat Dr. Izidor Marcu, canonic, care cu ocaziunea viziunii canonice din vara trecută, s'a convins despre lipsa lor; iar cu rezoluțiunea consistorială de datul 31 Ianuarie a. c. s'a și urgitat această afacere momentuoasă.

O mai vie discuție au reclamat chestiunile culturale-scolastice, sulevate în formă de propuneri de unul sau altul dintre confrăți, referitoare la viața economică și culturală a credincioșilor noștri. Apoi chestiunile actuale, cari agitează de un timp, interesele clerului arhidiecezan. În acest respect, la propunerea confratelui Vasile Urzică, se iadecis, ca să fie rugat Prea Veneratul Consistor Metropolitan din Blaj, a întreveni la locul competent, asupra ridicării și a regulării congruei preoțimei greco-catolice la nivelul celorlalte confesiuni din patrie; a dobândirii biletelor cu preț de jumătate pe căile ferate, și ca preoțimea să fie rebonificată, pentru taxele solvite la fondul deficienților și a dărilor mari solvite la stat.

În conturi generale acesta ar fi decursul sinodului nostru protopopesec.

De toată recunoștința sunt vrednici acești confrăți preoți, cari n'au crutat nici un sacrificiu omenesc, ci chiar cu periclitarea vieții, nesocotind caprițiul timpului schibăcios de primăvară, la care au fost supuși, nici greutatea căilor de comunicațiunea anevoioase despre cari frații dela țară nici ideie nu pot să aibă, ca adevărați apostoli, au alergat ca împreună sfătuindu-ne, unii pe alții întărindu-ne, îmbărbătați de sfaturile înțelepte a șefului probat; să înfruntăm obstacolele atât de grele și dese, cari pas de pas ni-se ivesc în cale, cu deosebire pe terenul școlastic.

Cu dorirea de a ne vedea sănătoși la sinodul de toamnă în valea Jidanului, ridicându-se ședința sinodală la 3 ore p. m. ne-am despărțit.

d. d.

Dela Asociațiune.

Duminecă în 7 Maiu n. s'au continuat prelegerile populare aranjate de despărțământul Blaj al Asociațiunii. Pe-o zi frumoasă și domoală de Maiu cu sufletul plin de nădejdiile unui viitor mai prietinos și nouă Românilor, vechi stăpâni ai acestor țări frumoase, plecat-am pe Târnava mică în sus.

Patru comune fruntașe, curat românești cu țărani harnici și fete frumoase ne-au primit în mijlocul lor. Alergat-au cu zor Români, în haine de sărbătoare, să audă sfaturile, povețele și învățăturile dlor dela Blaj, a domnilor acelora, pe cari poate îi cunoșteau, așa numai din treacă, de pela bancă ori cu alte daravari oficioase.

La Iclod.

Comuna românească Iclod, revărsată pe coastele din dreapta Târnavei mici e condusă de unul dintre cei mai harnici și vrednici preoți din tot cupriusul Arhidiecezii, de părintele-protopop *Iosif Lita*, om bun, harnic, râvnitor pentru mărirea căsii Domnului și înaintarea în cultură a neamului său. Iar turma cuvântătoare ascultă glasul păstorului ei bun și îl pricepe pe el. Durere, încă până acuma nu ni-s'a dat ocaziunea să vedem o comună așa disciplinată, o biserică atât de curată, (Doamne câtă necurăție este în bisericile noastre) și o turmă ascultătoare ca poporul românesc din Iclod. Poporul, înțolit de sărbătoare cu mic cu mare, cu ramuri verzi în mână și înșiruit în 2 coloane, în frunte cu protopopul și dascălul, așteptau sosirea Blăjenilor *Iacob Popa* secretarul metrop. *Dr. Ales. Nicolescu* prof. de teol. și *Ștefan Pop* prof., iar când trăsura s'a arătat pe colina deasupra satului, veghea din turnul bisericii în sunet de clopot vestește sosirea celor așteptați.

„Bine-ai venit“ și „trăiască“ puternice ne întimpină de toate părțile. La biserică, maica protopopeasă ne ofere buchete de flori: lăcrămioare și flori din bătrâni, dumbravnic cu busuioc. Ședința a fost în biserică împodobită cu frunză verde, iar deasupra mesei oratorilor atârână spânzurată de iconostas o puternică ramură de scumpie. Biserica plină, bărbații și femeile bine rânduiți în bănci lungi, tăcere... iubitul protopop deschide adunarea, apoi dă cuvântul părintelui secretar *I. Popa*, carele pe înțelesul tuturor, rar și cu tactul lui obișnuit tâlcuiește Iclozenilor rostul Asociațiunii, le luminează istoria instituțiunii dela început și până azi și înșiră îmbucurătoarele roade ce a realizat instituția „Vrere-aș din suflet, ca toți Români să fie membri Asociațiunii“ a încheiat părintele protopop. Al doilea vorbitor a fost profesorul *Alexandru Nicolescu*. Vedeam pe un român binefăcut cum se uită la vorbitorul nostru, îl sorbea din ochi nu alta, așa-i eră de drag, ... se cunoșteau din America, unde părintele Nicolescu i-a fost preot. A început sfios, cu un glas răspicat, apoi din ce în ce s'avântă mai sus mai sus cu glasul și gestul tot mai sigur în dezvoltarea temei „Alcoolismul“. A fost ascultat cu încordare și răsplătit cu trăiască.

Prof. Ștefan Pop a dezvoltat în linii mari zicala Românilui „ai carte, ai parte, n'ai carte, n'ai parte“. — îndemnându-i pe oameni să se însinuie membri ajutători ai Asociațiunii, resp. să-și procure Biblioteca populară a Asociațiunii, pilduindu-le povețe din istoria altor neamuri știutoare de carte. A fost ascultat cu luare aminte.

De încheiere părintele protopop mulțamește, în numele ascultătorilor, vorbitorilor pentru osteneală și făgăduiește în numele lor, că învățăturile bune totdeauna au intrare în sufletele Iclozenilor.

(Va urma).

Scrisoare din Oradea-Mare.

— Delu corespondentul „Unirii“. —

Ilustritatea Sa Dl. Episcop diecezan a plecat la înmormântarea adormitului Episcop de Gherla *E. S. Ioan Szabó*. L-a însoțit Magf. *D. canonic Samuil Ciceronescu*, și *Mon. D. Ignățiu Szabó* protopopul Letei-mari, cu cari a fost înrudit răposatul.

E. S. Ioan Szabó a muncit timp mult și pe teritoriul diecezei noastre de Orade și mai ales cași rectorul seminarului domestic de băieți și-a câștigat merite neperitoare.

De seminarul nostru și-a adus aminte și în lăsământul său, testându-i o vie frumoasă ce a avut proprie aci în Oradea-mare.

Capitulul nostru catedral în ziua înmormântării încă a celebrat Liturgia solemnă funebrală pentru dânsul.

Fie-i țărina ușoară și memoria binecuvântată!

În săptămâna Sf. Apostol *Toma* s'a ținut exactoratul plenar. S'au revăzut toate rațiunile fondurilor diecezane și s'au aflat în ordine.

Cu aceasta ocaziune s'au mai denumit de membri la acest exactorat: *Cl. D. Dr. Valeriu Hetco* cooperador și ceremoniar episcopesc; *On. D. Andreiu Pelle* paroh în Giriș și *On. D. Ioan Ciuca*, paroh în Haieiu.

În dieceza de Oradea-mare est-timp vin sub reviziune și statutele fondului viduo-orfanal și a preoților deficienți.

Ilustritatea Sa Dl. Episcop diecezan a binevoit a dispune, ca în chestia aceasta atât de interesantă, cu privire la taxele și izvoarele prin cari numitele fonduri s'ar putea augmenta, corespunzător recerînțelor de azi — să se facă desbateri și la adunările congregaționale protopopești.

În anul 1907 ne ajunsese o tristă întâmplare și anume: turnul bisericii noastre Catedrale, din cauze necunoscute s'a aprins și așa zicând a ars cu totul.

Cu plăcere putem deja înregistra știrea îmbucurătoare, că locașul miresei lui *Hristos* în acest an își va primi decorarea sa încă mai strălucită decât până acuma. *Marinimosul* nostru *Părinte* și *Domn Episcop Dr. Demetriu Radu*, care și la *Beiuș* a făcut deja atâtea instituțiuni generoase și bogate din munificența sa cunoscută va să restaureze cât de îngrabă și turnul Catedralei noastre. Planul pregătit și revăzut. Lemnele încă sunt lucrate gata în *Beiuș*, peste câteva zile vor începe la lucrul și în *Oradea*. Precum arată planul, turnul va fi și mai

frumos decât cel vechiu și va vesti împreună cu palatul episcopesc gustul delicat al Ilustrității Sale, spre mândria noastră și a tuturor românilor.

Cu regret auzim, că Revmul D. Vasile Dumbrava, directorul nostru gimnazial din Beiuș e greu bolnav.

Spicuri.

Leafa deputaților dietali.

În legătură cu chestia ridicării lefei deputaților unguri, fixăm aci următoarele constatări ale unui cunoscător de cauză:

În Anglia nici deputații din parlament și nici magnații n'au onorare. — În 1893 au dat un proiect pentru leafa anuală de 6800 c. pe seama deputaților din parlament, dar încă înainte de a ajunge la desbatere l-au retras fără să-l mai și amintească.

În Franța membri senatului și ai parlamentului ridică anual 8400 fr. și au concurs liber pe căile ferate. — Cei 2 președinți câte 70.000 fr.

În Prusia cei din dietă au 18 cor. diurnă și spese de călătorie. Senatorii n'au nimic; iar deputații imperiului german au numai bilet gratuit pe clasa I.

În Austria diurna deputaților e de 19 cor.

În Svițera congresul național solvește fiecărui membru câte 18 cor. diurnă. Celor absenți — le absentează și onorarul. — Ordinele cad în aceleși considerații.

În Rusia membri dumei au 30 cor. diurnă și bilet liber pe tren.

În Portugalia s'a sistat onorarul (500 cor.) începând cu a. 1892. Numai deputații coloniilor au leafă. Au bilete libere pe tren și pe vapoare. — Municipiile singuratiche, încă au drept să-și plătească deputații districtuali pe durata ședințelor cu diurnă de 20 cor.

În Suedia senatorii n'au nimic, iar deputații dietali au leafă anuală de 300 cor. În Norvegia 16 cor. zilnic.

În Holandia senatorii, cari nu locuiesc în Haga au spese de călătorie și diurnă de 20 cor. pe sesiune. Membri camerei a doua ridică 4000 cor. anual și capătă o anumită sumă pausal de călătorie.

În Spania numai concurs liber pe trenuri.

În Dania 8 cor. de sesiune și pausal de călătorie.

În România 28 cor. diurnă și rebonificarea călătoriilor.

În Sârbia 10 cor. diurnă și pausal de călătorie. În Bulgaria numitul pausal și 20 cor. în diurnă.

În Grecia pentru sesiunile ordinare 1800 cor., iar pentru cele extraordinare 500—1800 cor. de după durată.

Nici în Belgia și nici deputații locuitori în Brüssel n'au leafă. — Cei din provincie au lunar 400 cor. Pausal de călătorie nu au.

În Italia exclusiv numai spesele de călătorie se rebonifică.

În America și Statele-Unite 26.000 cor. anual și 600 cor. în pausal.

— Ai noștri se pot simți și prea bine cu ceea ce au (6400 cor.) Într'o țară plină de mizerii și neîndestuliri fatale — e prea mult și atâta!

Noutăți.

Ziua florilor în Viena. Pilda prinde. După obiceiul din Brüssel și Koppenhaga s'a aranjat și în Viena ziua florilor — pentru întâia oră — Mare număr de fete și femei s'au angajat a vinde flori în favorul celor amărâți și orfani. — Un smocșor cu câte zece bani. — Firește, mulți dădeau și mai mult. Untrandafir ales a ajuns și în Burgul Impărătesc, iar de acolo ya fi trimis în Gödöllő, unde petrece de prezent Maiestatea Sa.

Nou episcop militar. În locul vicarului apostolic militar Belopotoczky, va urma Emeric Bjelik. Așa e informat Reichspost din Viena.

Dr. Alexandru Aciu aduce la cunoștință că și-a deschis cancelaria advocațională în Tâșnad (com. Szilágy, casa Corona).

Decalogul igienei. Liga igienei, înființată de câțva timp în Anglita, are ca cei mai devotați propagatori ai săi pe institutorii școlilor primare. Elevii din Konford de exemplu au de învățat un decalog cu următoarele precepte: 1) Doresc să am fereastra odăii mele deschisă ziua și noaptea spre a nu răci nici odată; 2) Voi avea totdeauna curate mâinile și fața; 3) Imi voi spăla mâinile înainte de a mânca; 4) Mă voi spăla în gură și imi voi curăți dinții în fiecare dimineață, când mă scol și în fiecare seară când mă culc; 5) Voi face cel puțin o baie sau două pe săptămână; 6) Mă voi căzni să respir cu nasul ținând gura închisă; 7) Nu voi tuși, deci nu voi strănută fără să mă întorc într-o parte, sau să țin batista la gură; 8) Nu voi scuipa pe podele, pe scări, sau pe trotuar; 9) Voi mânca totdeauna încet și voi mesteca bine; 10) Voi iubi și respecta pe părinți și pe toți ai mei și mă voi purta bine cu toată lumea, căutând să fac în fiecare zi cel puțin un act de caritate. („Românul“.)

Sport cu moarte. Aviaticul francez Vallon a cazut cu mașina dela înălțime foarte mare și și-a dat veleatul la moment. Un alt aviatic, anume Kusminski, apucat de-o volbură puternică a fost trântit în mare, dar spre noroc — l-au scăpat.

Pentru incendianții din Broșteni. A treia zi de Paști un foc groaznic a pustiit în comuna noastră fruntașă din părțile Săcașului, în Broșteni. Aproape șaptezeci și cinci familii au rămas pe drumuri, fără adăpost și fără mângâiere. Cei cari au fost în comună după cumplita nenorocire, spun lucruri sfâșietoare. Jale și desnădejde pretutindeni. Fete împietrite de durere, și cenuse și pusti... Vestea despre focul din Broșteni s'a lăsat numai decât în zilele următoare. Și cele dintâi ajutoare s'au pornit fără întârziere. Carele mitropoliei noastre au dus pâne și alte mijloace de hrană. „Patria“ a trimis îndată un oficiant al său cu 500 de coroane... Sub impresia sguduitoare a acestei nenorociri clericii seminarului nostru teologic au inițiat o colectă între tinerimea dela școlile Blajului și s'au răspândit liste printre studențimea toată. Colecta a dat rezultate foarte frumoase. Iată filerii, pe cari i-a întins tinerimea, eu inimă caldă: Elevii dela liceu, cl. IV, V, VI, VII, VIII 26.74 cor., Pedagogii 16.24 cor., Elevele Internatului Vancean de fete 12— cor., Alumnii Seminarului 27.59 cor. Suma totală cor.: 82.57 Aceasta sumă se va distribui celor păgubiți de incendiu, ținându-se seamă mai ales de copiii ce se află în fiecare familie nenorocită.

Preoții satului vor spune la biserică și la școală tinerimei din Broșteni, despre dragostea de deaproapele și spiritul de caritate ce înflorește în inimile școlarilor Blajului. Frumoasă pildă!

Tunuri sfințite. În Tatabaia se zidește biserică nouă latinească. — Materialul de lipsă pentru turnarea alor trei clopote s'a acaparat cu preț redus dela ministrul de război, din metal de tunuri. Din materie menită pentru război — clopote vestitoare de pace.

Din Mlaș cottul Clujului ni-se scrie, că românii noștri de acolo au aranjat a doua zi de Paști o plăcută serbare sub conducerea învățătorului *Petru Radu*. Relevăm din programul, aproape întreg executat de către elevii școlilor elementare, punctul al 5-lea: piesa „*Așa a fost să fie*“, predată de Vas. Gabor, Anica Cherecheș, Lina Tămaș, Ion Cherecheș, G. Ulieșan, Vas. Precup și Ios. Calian. Să mai auzim de bine și altă dată! Așa se pornește cultura la sate. — Lucrul bun se laudă de sine. Înainte cu Dumnezeu!

Într'o comună lângă Șimleul-Silvaniei săpând la o fântână arteziană, se zice, că s'ar fi dat de gaz asemănător celui din Șarmașul mic. Gazul arde noaptea, de câteva zile, cu flăcări vinete.

Foc. Ni-se scrie: În ziua de Sf. George înainte de amiază la 10 ore, până ce cea mai mare parte a orașelului Beiuș era la sf. Liturgie, s'a aprins în mijlocul orașului istoric edificiul „Crișma de peatră“, oarecândva castelul de vânat al regilor Ungariei, astăzi depozitul regaliei, unde se află aprovizionarea crișmelor din jurul Beiușului, vre-o 150 la număr. Focul s'a iscat din negrija unui servitor, în odaia unde se încălzea apa pentru curățitul buților de spirt, și a ajuns deja până la magazinul de spirt, care însă a fost ferit de exploziune numai prin istețimea pompierilor harnici de sub conducerea profesorului Ioan Bușița; la cas contrar o cantitate enorm de mare de spirt în preț de 50 mii cor. ar fi fost prada exploziunii și jertfa focului. Pe lângă toată fortarea pompierilor și alor vre-o 200 de oameni ajutători, a ars de tot întreg edificiul și cea mai mare parte a magazinelor. Focul era mai periculos, când au ars mai multe sute de lăzi de bere; atunci s'au aprins și localitățile laterale ale caselor învecinate și focul numai atunci s'a putut localiza, când vântul s'a potolit, ce de nu se întâmpla. ar fi ars o parte a Beiușului. — Atât episcopia română a Orășii-mari, cât și proprietarul edificiilor „Crișma de peatră“, și esarândatorii localităților și regalistul, au pagube enorm de mari.

Vifor și grindină. Peste țară în mare parte, a pornit săptămâna trecută o ploaie torențială ce a ținut mai multe ore — Pe hotarele Salontei a fost vifor și grindină multă, făcând pagube mari pe moșii. În numeroase alte comune încă a fost ploaie înviforată cu multă grindină și pagube și mai multe. Așa în Botfal, Szászhermány, Erősd ș. a.

Potop și grindină. Din Kölesd se anunță că acolo Sâmbătă d. a. dela două ore a bătut piatră de mărimea ouălor de porumb în restimp de 20 minute. A făcut mari ravagii în podgorii și pometuri. A pornit apoi un aspru torent de ploaie. Canalul Sió a debordat foarte primejdios. Mai multe case s'au urnit. Vite, fân și mare număr de alte lucruri a răpit cu sine șuvoiul infuriat. Asemenea se vestește ploaie cu ghiată și din Salonta și Oradea-Mare ș. a. În Paks a fost mare rumpere de nori. Pe stradele oșăului afirmative se repeziă apa cu înălțime de 4 metri, pătrunzând și în case pe uși și pe ferestri.

Partea Literară.

CRUCIAȚII.

Roman istoric din veacul al XV.

după Henryk Sienkiewicz.

(Continuare).

28

Deodată se mișcă din nou crengile și auzi un săsăit și horcăit ce venia dintr'acolo. Sigur că animalul ce adormise mai înainte a fost urs.

— Ori doară poate că sunt doi? — zise Zbisko.

Și îndată se desfăcure înaintea lui crengile prin cari pași înspre dânsul o mulțime neagră.

— Înainte deci! — strigă Zbisko.

Acum prinse furca cu amândouă mâinile și făcu un pas înainte. Ursul auzind vocea lui Zbisko se ridică pe picioarele de dinapoi, și cu celea dinainte se întinse spre el ca să-l omoare... Zbisko, așteptând momentul, înfipse cu putere furca în pieptul ursului.

Atunci un țipet îngrozitor înlocui liniștea mortală a nopții din pădure. Ursul voia să-și smulgă furca din trup, dar coarnele aceleia străbăteau tot mai adânc. Chiar și pământul se cutremura sub picioarele celor doi luptători. Ursul, prin fel și fel de întorsături, se nizuia să trântescă pe Zbisko la pământ. Tinărul Zbisko observă, că dacă îl apucă cumva ursul, e mort. De aceea și-a recules toate puterile și prinse și mai tare coada furcii de fier, grijind cu încordare la toate întorsăturile ursului.

— Ori tu, ori eu! — zise Zbisko.

Și în mânia lui ar fi mai voit să moară decât să părăsească furca din mâni. În lupta îndelungată pe încetul începu să se obosească, se împedecă într'o buturugă și căzu la pământ.

În momentul acesta se ivi la spatele lui o umbră și numai decât în pieptul ursului străbătu o nouă furcă de fier.

— Scoală-te repede! — strigă cineva.

Zbisko nebătându-și capul de unde sosi ajutorul neașteptat, se ridică repede, apucă toporul și îl înfipse cu putere în pieptul ursului, care căzu numai decât, horcăind în sânge.

Tinărul, de oboseala cea mare, scăpă arma din mână și răzimându-se de trunchiul unui lemn, stătu nemișcat. Lupta pe viață și moarte a durat timp de câteva ore. Și numai după ce a învins ursul, privi la figura ce-i veni în ajutor, tocmai în momentele cele mai critice, când lipsa era mai arzătoare.

— Cine ești?

— Iaghienka, — răspunse un glas subțire de argint.

Zbisko în oboseala lui nici nu putea să vorbească, și nu-i venea să creadă urechilor, de nu cumva același glas n'ar fi continuat:

— Așteaptă numai, vreau să aprind foc. Luă apoi amnarul și cremenea și începu să scoată șchintei... La lumina schintei Zbisko observă, că în adevăr era Iaghienka. Îi vedea fața palidă, sprâncenele negre și buzele roșii, trandafirii. În suflet îi tresări un simțământ de mulțumită și fără să se

cugete, se apropiă de Iaghienka, o îmbrățișă cu drag și o sărută pe obraz.

Iaghienka scăpă din mână amnarul și cremenea.

— Lasă-mă, lasă-mă! — zise fata, fără să aibă cât de puțină putere, dar pentru aceea nu încerca să scape din brațele tinărului.

— Dumnezeu să-ți deie bine! — zise Zbisko, mulțumindu-i.

— Cine știe, ce s'ar fi întâmplat cu mine, de nu-mi veneai în ajutor?

Iaghienka căutând prin întunerec cremenea și amnarul, zise încetinel:

— Mi-a fost frică: mi-a venit în minte, că odată s'a dus și Bezduk la vânatoare de urși, cu furci de fier ca și tine... și l-au făcut tot bucăți. Mazko ar fi murit de supărare și pentru aceea am venit ca să-ți ajut, de va fi lipsă.

— Dar tu ai fost colo sub stejar?

— Eu.

— Eu credeam, că-i ceva spirit necurat.

— Și mie mi-a fost frică deoarece valea asta e un loc tare periculos. Așa spun, că pe aici e locuința spiritelor necurate și osândite.

— Și pentru ce nu mi-ai spus că ești aici?

— Mi-a fost teamă, că mă trimiți acasă...

Intr'aceea s'aprinse iasca, Zbisko aduse găteje uscate și peste câteva minute ardea focul, a cărui flacără arunca lumină asupra animalului, ce zăcea în sânge.

— Puterice animal! — zise Zbisko cu satisfacție.

— Aproape l'ai tăiat capul! — răspunse Iaghienka.

Apoi pipăi animalul să vază de e destul de gras?

— Are untură, destulă pe doi ani de zile!

— Ei dar furca ta de fier sa rupt în două — zise Zbisko.

— Asta-i rău. — răspunse Iaghienka, — ce voi zice acasă?

— Pentru ce?

— Tata nu m'ar fi lăsat... Nici nu știe că sunt aici. M'am furișat de acasă când toți dormiau... Ție nu-ți este permis să spui nimănui nici un cuvânt...

— Bine; n'am să zic nimic.

Și conversația mai departe lângă foc; Zbisko privi îndelungat fața drăguță a fetei și îi zise:

— N'ai ființă asemenea ție pe întreg rotogolul pământului!... Ai putea merge chiar și în război!

Fata privi la Zbisko cu ochii ei schinteitori și zise cam întristată:

— Zbisko, Zbisko... nu-ți bate joc de mine...

VI.

Iaghienka topi untura de urs, din care Mazko, beu un pocai, plin așa caldută cum era.

— Asta în adevăr a fost bună! — zise el punând pâharul pe masă. Acum și eu cred, că va scoate din mine bucata aceea de fier.

— Sigur că o să te vindece, — zise Iaghienka. — Ar fi bine dacă ai face și vr'un vot cutărui sfânt.

— Mai bine ar fi — răspunse Zbisko — dacă ai cere ajutorul sfinteii noastre regine, moartă de curând. Promite, că dacă te vei însănătoși, vei peregina în Cracovia la mormântul ei. Ea e patroana noastră și-ți va ajuta de sigur.

Acest gând îl acceptă și Iaghienka, iar Mazko făcu votul și din momentul acela beu cu o mai mare încredere din untura de urs. Speranța însă îl descurajă în curând. Preste zece zile începu să se plângă că-l doare și cea din urmă coastă. Începu să aibă și feribințeli, iar puterea i-a scăzut repede.

Intr'o noapte strigă repede lui Zbisko:

— Aprinde iute lumina!

— Zbisko sări repede din pat, aprinse opaițul și grăbi la fratele său.

— Ce s'a întâmplat? — întrebă speriat.

— Aici e vârful lăncii... îl prind cu unghiile...

— Trage-l afară... scoate-l repede frate dragă.

— Uite-l! — zise în sfârșit și de durere îl podidură lacrimile.

— Mulțumește lui Dumnezeu și sfinteii Hedviga! — strigă Zbisko cu bucurie. Acum sunt sigur, că te vei vindeca.

— Vai, acum mă doare rana! Iaghienka mi-a zis, c'ar fi bine să o legăm cu său de vidră.

— Măne sunt sigur c'am să pușc una. Mazko adormi greu și se trezi numai cătră dimineață. Atunci sosi și Iaghienka și când bătrânul ceru de mâncare, îi aduse două ouă moi, ca să nu-și îngreuneze stomacul. Mazko mănca cu apetit și beu o cană cu bere și ceru să chieime și pe bătrânul Zich.

(Va urma).

Ceva despre Bogomilism la Români.

Înainte de năvălirea Bulgarilor, Românii din dreapta Dunării au avut legături cu cei din stânga și din Transilvania, emigrând în masse mai nelinseminate când la nord când la sud — după cum bătea vântul năvălirilor barbare.

Năvălirea bulgară Imprăstie cu totul elementul român din Moesia, parte cătră nord și astfel i-a desbinat în două părți ca prin un ic¹⁾) — Năvălirea Bulgarilor a fost după cum știm, la anul 680. — Ei fundară Imperiul bulgar vechiu — și se încreștinară în anul 864 sub regele lor Boris. Regatul vechiu al Bulgarilor se nimici în anul 1019 prin Vasile al II-lea Bulgaroctonul. — Din motivul că Bulgarii primiră creștinismul numai cătră sfârșitul veacului al IX-lea putem fi siguri, că înainte de începutul secl. X-lea, Bogomilismul care se ținea de creștinism, nu a fost cunoscut Bulgarilor și cu atât mai vărtos putem fi siguri, că nu era cunoscut Românilor, de oarece toate dovezile ne întăresc afirmația, — că Românii l-au cunoscut prin Bulgari.

Bulgarii după primirea creștinismului au început propaganda activă pentru a lăți

¹⁾ Părerile istoricilor Români diferesc, dar în esență totuși se unesc. E vorbă despre formarea dialectelor.

credința creștină în tot cuprinsul țării lor, care să estindea și asupra Walachiei și Transilvaniei.

Slavii și în special Bulgarii fiind un popor fanatic, nu puteau suferi ca popoarele din împărăția lor să aibă lege deosebită de a lor. — Sectele cari se lătiră între ei, și în deosebi cea a bogomililor, care se lăți cu mare repeziciune, au avut de a suferi mult, și mulți ereziarhi au trebuit să moară. — Românii cari aveau forma latină a creștinismului nu au părăsit-o de bună voie, — ci din cauza influinței externe și a presiunilor grele.

Cauza este a se căută în împrejurarea că câțiva preoți bulgari și-au găsit o viață mai comoadă între Români și pentru a putea exploata această viață, vor fi cerut sprijinul autorității civile, sporindu-și din ce în ce numărul lor între Români. Stăpânirea bulgarilor le-a asigurat sprijinul său — după ce Românii și cei din dreapta și cei din stânga Dunării erau supuși Bulgarilor.

Au trecut însă vremuri, și între 1018—1185 sub Bizantini imperiul bulgar dela Dunăre cade. Românii din stânga Dunării și din Dacia capătă alți stăpâni și se întăriră în forma slava a ortodoxismului și respinseră catolicismul. Cu Românii din imperiul — wlaho-bulgar, întemeiat de Asanesti nu mai avem legături. Legătura între Bulgari și Românii din stânga Dunării se susține. Călugări și preoți bulgari parte siliți de invasiunile Turcilor, parte din dragostea de a-și propaga credința din ce în ce tot mai mulți se așează între ei.

Din astfel de motive veni cam pe vremea aceea în Țara românească sf. Nicodim de origine din Sârbia și întemeie în Țară mai multe mănăstiri și chiar și în Transilvania cea a Pristopolului. (După tradițiune).

Cu mulțimea aceea de călugări ortodoxi probabil că s'au strecurat și sectari bogomiliști, cari însă își propoveduiau ideile proprii religioase. Nu e deci mirare dacă, în epoca aceasta întâlnim credințe bogomolice la poporul românesc.

Clasa înaltă eră instrăinată de obiceiurile și de gândirea poporului de rând. Vorbă limba slavă, (greacă sau maghiară — după modă) o limbă aproape necunoscută de popor, străină de firea lui, o limbă barbară care nici chiar în mintea celor ce o înțelegeau n'a adus nici o rază de lumină.¹⁾

Poporul neavând aproape nimica comun cu clasa cultă — ascultă bucuros poveștile religioase povestite de călugării și de preoții simpli²⁾. Poporul nostru, delăsător în privința religioasă, asuprit în privința politică, nu se poate să nu fie primit și erezia bogomolice, legea celor mai asupriți și mai

¹⁾ „Pe când la alte popoare, cultura ajungea dela un timp bunul comun al întregului popor, la noi a rămas întotdeauna până acum atributul clasei domnitoare“. v. D. A. Xenopol Ist. I. Rom. 246.

²⁾ Motivul e, că fiind limba slavă o limbă necunoscută de Români, apasă ea o peatră asupra poporului român. Fiind ea străină de firea lui, înădușă orice gândire, și poporul se învârtă în acelaș cerc îngust de idei, fără a putea înainta. Ea nu putea rodi nici o rază de lumină, nici chiar în mintea celor ce o înțelegeau, cum a rodit d. ex. limba cea clasică, l. latină în apus. Dacă ar fi fost limbă cu un trecut istoric. cu o cultură intensivă, atunci din fărâmițele ce ar fi picat de pe masa celor bogăți, s'ar fi nutrit și nefericiții, cari o folosiau. (Xenopol. cit.)

nenorociți oameni. Bogomiliștii, „dușman al bogăției, al puterii, al truției popilor“ (Iorga Lit. bis. 20) a trebuit să câștige mai ales pe Români, — căci cine a avut de suferit atâtea câte ei. — Că l'au primit e fapt istoric, — iar dacă luăm în considerare însemnătatea cuvântului Vlachus — Blachus — Pleche — care înseamnă vagabond, în tocmăi ca cuvântul Bulgarus, — eretic, care eră lătit în evul mediu: putem deduce, că au luat parte activă chiar și la lățirea lui.

(Va urma).

Posta Administrației.

Am primit și chităm abonamentul dela: *Belotint*. Pe anul 1911, începând din 1 Maiu—31 Septem. se vin 12 Coroane — *Sajtény*, am primit 9 cor. Binevoii a ne face alte propuneri și a ne trimite și numerar. *Bogata rom.* pe 1911 trimestrul prim. *I. H. Gherla* pe 1911 complet. De aici numeril se expediază regulat; dar se mai pierd și pe la postă. *Visag*. Am primit 9 cor., cari Vi-s'au socotit la an. 1910. până în 1/10. Solvirea din 28/12. 1910. despre care faceți pomenire, a fost de 12 coroane și n'a fost pe 1911, ci pe 1909. *Major P. Brașov*, pe Martie—Aug. 1911. *Dr. N. Gherla*, pe 1911 sem. I complet. *Filea de sus*, pe 1911 sem. I dar sunteți în restanță cu abom. de pe anii 1905—1910; binevoii al regulă și pe acesta. *Căpușul de Câmpie*, pe 1911. *Rivalb*, pe 1909 și 1910. *Zabrani*, pe 1911 sem. I. *Romos*, pe timpul din 1 Ian. 1899; până în 1 Maiu 1907. *Uricani*, pe 1899 sem. I. Plătirea din 20/I a. c. s'a socotit la an. 1908. *Igriz*, pe timpul din 1/11 1899 până în 1/3 1908. *Somlyógyörtelek*, pe timpul din 1 Aug. 1903 până în 1 Septembrie, 1907. *M. G. Sarasău*, suplinirea la 1911. *Zsadantelek*, pe timpul din 1 Iulie 1898 până în 1 Iulie 1899 Deci mai sunt în restanță anii din 1/7 1899 până în prezent. Vă rugăm a mai plăti din ei, căci foaiea are lipsă. *Cârnecia*, pe 1911 complet. *Boos*, nu pe 1911, ci pe 1908 întreg și din 1909 sem. I, și mai rămân în restanță sem. 2 1909 și întreg 1910, cum și 1911. — Rugăm a-i achită și pe aceștia. *Vermeș*, pe 1911. *Sântimbru*, pe 1910. *Grindcristur*, pe 1911 până în 1/8. *Értarcsa*, pe timpul din 1/9 1906. până în 1/9 1907. Vă rugăm a ne trimite și restul de pe anii următori. *Medias*, nu pe 1911, ci pe 1909 și sem. I din 1910, cari au fost în restanță. *Dr. V. M. Sasca mont.* pe 1911 complet. *G. Marin. Beiuș*, pe 1911 complet. *Boușarii infer.* pe 1911. *Țagul mare*, pe 1903 și 1904 sem. prim. Mai rămân în restanță sem. II. din 1905 și anii următori până în prezent. *L. S. Raguza*, completare pe sem. I. 1911. *Nireș*, (Almaș) completare pe 1911. *Borvâlaszut*, pe 1909. *Spring*, pe 1910 și 1911. *Sititelec* pe trimestrul prim din an. 1911. Dar cum rămâne cu restanța anilor 1901—1910? Binevoii a o regulă, căci foaiea are mari lipse. *Vaidei* (Orăștie) pe trimestrul 1 și 2 din an. 1911. Restanță nu este. *A. B. Sibiu* pe 1910 întreg și quartarul prim din 1911.

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa.

Redactor responsabil: Augustin Gruția.

Scăldătoarea—Felix.

Loc de cură de iarnă și de vară
(lângă Oradea-mare).

Deschisă peste anul întreg.

Izvorul cel mai bogat din Europa în apă caldă sulfurată, căldura apei 49 gr. C. în cantitate de 17 milioane litri la zi.

Contra podagrei, reumei, ischiei, asudării și morburilor femeiești.

În anul 1909 au părăsit izvoarele vindecătoare a scăldătorii Felix recreații și însănătoșăți 9200 bolnavi. Are băi de vană, glod, mor și acid carbonice, 250 cămăși comode și plăcute pentru oaspeți, mai departe are sale pentru conversat, pian și cetit, hoteluri excelente, muzică stabilă țigănească de primul rang, Dumineca muzică militară; spațiu de tenis, căi de plimbare îngrijite, parc și brădet 400 jugăre. Din 1 Maiu comunică zilnic 16 trenuri cu gara scăldătoarei Felix.

Postă, telegraf și telefon interurban.

Taxă de cură și de muzică nu este.

Direcțiunea trimite la cerere prospecte gratis.
(39) 8—15

Cheag.

Fiind la lăptării cerința principală ca cheagul să fie bun și curat, după experimentare de mai mulți ani mi-a succes a aduce în comerț un extract de cheag bun și sigur.

La pregătirea cașului din lapte de oaie este de lipsă de următoarea cantitate:

O lingură de supă, din acest cheag la 28° R. sau 35° C. încheagă 100 litri de lapte.

Indrumări mai detaliate se adaugă la vânzare.

1 sticlă de	1 kgr.	Cor. 4-20	fil.
1 „ „	1/2 „	„	2-10 fil.
1 „ „	100 gr.	„	—60 „
1 „ „	50 „	„	—40 „

Comandele prin postă se efectuează dacă prețul indicat mai sus se anticipează și se mai adaugă 80 fil. pentru spese de postă.

Carol Schieszl,

farmacist

Blaj—Balázsfalva.

Cheagul cu prețurile de mai sus se mai află și la farmacia lui **Victor Schieszl** din Zsidve (Jidveiu) și la filiala din Küküllővár (Cetatea-de-baltă).

(35) 12—?

Cadon de sărbători!

Admirabilul tablou

Din suferințele noastre,

Reprezintă un moment dureros din viața noastră. — Mărime 44/68 cm.

Se află de vânzare la *Librăria Seminarului teol. gr.-cat din Blaj.* — Prețul creat 2-20 cor.

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896
premiat cu medalia cea mare.

Turnătorii de clopote și fabrica de scaune de fer pentru
clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

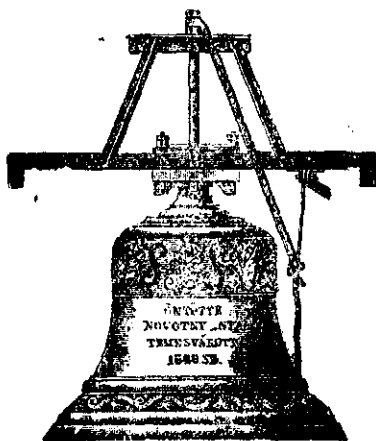
271 25-52

se recomandă spre pregătirea clopotelor
nouă, pe cum la turnarea de ouă a clo-
potelor stricate, mai departe spre facerea
de clopote întregi armonioasă, pe lângă
garanție pe mai mulți ani, provăzute cu
adjusturi de fer bătut, construite spre a
le întoarce cu ușurință în ori ce parte.
Îndată ce clopotele sunt bătute de o
latură prin aceea ce sunt mântuite de
crepare. — Cu deosebire recomand

→ clopotele gaurite ←

de mine inventate și mai de multe
ori premiate, cari sunt provăzute
în partea superioară — ca violina —
cu găuri după figura S și pentru
aceea au un ton mai intensiv, mai
limpede, mai plăcut și cu vibrarea
mai voluminoasă, decât cele de sis-
tem vechiu, așa că un clopot pa-
tent de 327 kg. este egal în te-
nul unui clopot de 461 kg. făcut
după sistemul vechiu. Mai departe
se recomandă spre facerea scaune-
lor de fer bătut, de sine stătă-
toare, — spre preadjustarea clo-
potelor vechi cu adjustare de fer
bătut — ca și spre turnarea de
țesca de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cererea gratuit și franco.

Nu numai în

AMERICA

zace banii pe drumuri, ci și la noi ușor
poți ajunge milionar!!!...

Cum se pot câștiga pe ușor

3 și 1/2 milioane??!!...

Cumpărând dela noi o obligațiune de câștig
cu premie convertită dela

Banca hipotecară ungară și una dela Pesti Hazai!...

Acestea sunt celea mai de valoare și celea mai
căutate lozuri, fiind garantate din partea visteriei sta-
tului!... Ele se vând ca pita caldă!... Pentru a înlezni cum-
părarea lor fiecăruia, le vindem de prezent ambele pe:

36 rate lunare de câte 10 coroane.

Celea mai mari șanxe de câștig!!!...

9 trageri anual!!!...

Iată câștigurile principale: **1 milion!!!...**

Cor. 500.000—, 400.000—, 300.000—, 2 de câte
200.000—, 100.000—, o mulțime de 75.000—,
50.000—, 40.000—, 25.000—, 10.000—, și nenu-
mărate mai mici!

Toate câștigurile acestea ajung în fiecare an la sorti în
decursul celor 9 trageri, cari sunt în 5 Febr., 25 Febr.,
25 Aprilie, 5 Iunie, 25 Iunie, 25 August,
5 Octomvrie, 25 Octomvrie și 25 Decemvrie!...

Cu plăcere vindem aceste obligațiuni sau lozuri și nu
mai singuratec:

Una obligațiune dela Banca Hipotecară Ungară cu
6 trageri anual pe 33 rate lunare de câte 6 cor.

Una obligațiune dela Pesti Hazai cu 3 trageri
anual pe 33 rate lunare de câte 5 coroane.

Cine ne trimite rata primă, — adică suma de 10, 6 sau
5 cor., — același îndată îi trimitem Lista de rate le-
gală, în care se induce Seria și Numărul lozurilor, ce
i-s-au vândut pe baza căreia imediat ia parte la joc.
Deja după achitarea ratei prime este îndreptățit cumpărătorul
la proximele trageri, iar câștigurile, cu care i-s-ar trage
lozurile, sunt în întregime ale lui. De sine se înțelege,
că achitând și ratele viitoare regulat, în fiecare
lună, va jucă neîntrerupt un șir lung de ani
de zile, putând câștiga cu acelaș loz și de mai
multe ori. După trei ani, când cumpărătorul a ajuns să
plătească toate ratele. — (cine vrea, poate plăti și mai multe
rate deodată). — va primi dela noi lozurile, respective ob-
ligațiunile originale și va jucă mai departe, fără ca
să trebuiască a mai plăti ceva!... Până la achitarea
tuturor ratelor obligațiunile originale se păstrează în cassa
noastră de fier sub controla statului. Obligațiunile s-au lozu-
rile acestea au o valoare permanentă și se pot vinde oricând
cu prețul de bursă, sau se pot lombarda, zălogi.

Tot lozul trebuie să se tragă și să câștige neconditionat!...

Nime să nu întârzie cu trimiterea ratei prime,
pentru a putea lua parte la tragerile din luna viitoare!...

Cu zecile, ba chiar cu sutele, ne vin co-
mandele în fiecare zi dela sărac și bogat, dela știutor
de carte și neștiutor, dela toți aceia, cari doresc a-și ușora
greul vieții!... **FIECINE POATE CÂȘTIGA MILI-
AONE!!... Nu vă răsgândiți mult!... Fiecare
să-și încerce norocul!... Nu știi din ce tufă sare iepu-
rile!... Grăbiți deci, căci tragerile viitoare vor fi
în 5 și 25 Iunie.**

Comandele se pot face pe cuponul dela mandatul
postal (asignațiunea de bani), trimițându-se rata primă, —
adeca suma de 10, 6 sau 5 cor., — și scriindu-se adresa co-
rectă și legibilă. Pentru achitarea celorlalte rate vom tri-
mite stimatilor cumpărători cecuri postale, prin ceace vor
crucă presele de porto.

Cu deslușiri stăm gratuit la dispoziția fiecăruia.

ÚSTREDNÁ BANKA ÚČ. SPOL.

(46) 1-4

BUDAPEST, V., Sas-u. 24. sz.

Singurul institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

— SIBIU —

Strada Cisnădiei 5.

Strada Cisnădiei 5.

recomandă

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mo-
bile etc. în condiții avantajoase și cu
premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani
gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu
termin fix, cu plăți simplă sau dublă a capitalului, asigu-
rări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre
și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe
contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig.
p. pagube la apaducte,

Sumele plătite pentru pagube de foc până la		
— finea anului 1910	K.	5,003,540-78
Capitale asigurate pe viață achitate		4,834,801-12
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1910	foc	119,839,992—
	viață	11,020,266—
Fonduri de întemeiere și de rezervă		2,428,317—

Prospecte și informații se dau gratuit în
birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de
cunoștință se primesc în condiții favorabile în
serviciul institutului.

(23) 25-52